

[J. O. Krag.]

hjælpen bliver så tilfældig, som den bliver i dette tilfælde.

(Kort bemærkning).

Sigsgaard: Hr. Aksel Larsen taler om, at kun presserende lovgivning bør gennemføres ved fremsættelse af lovforslag efter 15. marts. Jeg forstår nu på hr. Aksel Larsen, at han finder, at dette lovforslag er af presserende karakter. Jeg troede ellers, at hele argumentationen her var gået ud på, at der burde grundige forhandlinger til, og at der derfor ikke kunne gennemføres et lovforslag i denne samling.

Til hr. Aksel Larsens sidste bemærkning om, at man ikke burde anvende juridiske snurrepiberier, eller hvad det var, han sagde, vil jeg gerne sige, at en så foragtelig bemærkning, som jeg forstod bl. a. gik på forretningsordenens bestemmelser om rimelige frister mellem folketingets behandlinger af lovforslagene, finder jeg yderst malplaceret. Forretningsordenens bestemmelser søger jo at tilsikre, at der kommer offentlighed omkring sagerne herinde, at offentligheden får lejlighed til at reagere, at tingets medlemmer får god tid til at behandle lovforslagene. Jeg synes, der er al mulig grund til så vidt muligt at overholde de frister, der angives i forretningsordenen, og det var grunden til, at mit parti for nogle dage siden gjorde indvendinger imod og bebrejdede socialdemokratiet og socialistisk folkeparti, at man havde givet den dispensation i første omgang for regeringsforslaget om indgreb over for styremandskonflikten.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Hvis hr. Sigsgaard af mine taler har forstået, at jeg anser dette lovforslag for presserende og nødvendigt at få gennemført, så røber han, at han forstår ikke ret meget. Hvis der har været noget foragteligt i mine bemærkninger, i mit tonefald og mit ordvalg, så gik det ikke på grundloven og ikke på folketingets forretningsorden, men måske på VS.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om motiveret dagsorden af J. O. Krag (se sp. 3238)

forkastedes med 90 stemmer mod 67; 3 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i dette møde lade foretage valg af det udvalg, det nu blev besluttet at nedsætte.

Man gik altså til:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om almindelig omsætningsafgift. (Betalingstrist for landbrug og fiskeri m. v.).

Valgt blev: *Haustrup Clemmensen, Hans Kjær, Stetter, H. C. Toft, Henry Christensen, Anders Andersen, Jens Frandsen, Svend Haugaard, Erik Hansen (Ålborg amt), Kirkegaard, J. O. Krag, Grünbaum, Per Hækkerup, Egon Jensen, Risgaard Knudsen, Chr. Thomsen og Morten Lange.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til ministeren for offentlige arbejder af Erling Dinesen, K. B. Andersen, J. O. Krag og Helge Nielsen:

„Hvilke oplysninger kan ministeren for offentlige arbejder give om årsagen til, at en forhandlingsløsning mellem Jydsk Telefon-Aktieselskab og de jyske afdelinger af Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark blev forpurret?“

Ordføreren for forespørgerne (Erling Dinesen): Af meddelelser i dagspressen fremgik det den 14. maj, at der ved forhandlinger mellem Jydsk Telefon-Aktieselskab og de jyske afdelinger af Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark skulle være tilvejebragt muligheder for en løsning af den løbende konflikt, i alle tilfælde for det jyske

[Erling Dinesen.]

område, men også med videregående muligheder. Det er i denne forbindelse påstået, at en forhandlingsløsning er blevet forhindret, fordi ministeren for offentlige arbejder greb ind og forbød, at særftaler blev afsluttet for Jyllandsområdet. Da der altså hersker megen uklarhed omkring disse alvorlige spørgsmål, har vi fundet det naturligt at bede ministeren redegøre for sagen her i tinget.

Jeg vil gerne videre sige, at baggrunden for forespørgslen også er den, at jeg mener, at regeringen har indtaget en sådan holdning i sagen — også med indblanding både før og under konflikten — at den nu må tage et initiativ for at få forhandlingerne genoptaget, så i alle tilfælde denne konflikt kan afsluttes på normal måde.

Ministeren for offentlige arbejder (Guldberg): Ja, også jeg har jo set de meddelelser i pressen, som forespørgerne henviser til, og jeg kunne derfor måske passende begynde med at indlede med at sige tak for forespørgslen, for den giver mig jo anledning til at give en orientering om, hvad der er foregået. Jeg kan godt sige, at den sker ikke alene på grundlag af, hvad der foregik indtil da, men også hvad jeg har fået frem i anledning af forespørgslen, idet jeg naturligvis har bedt først og fremmest Jydsk Telefon-Aktieselskab om orientering om de faktiske forhold.

Det første, jeg skal gøre opmærksom på, er selve de formelle forhold omkring telefonselskabernes forhandlinger. Det ligger således, at der jo findes forhandlingsregler, og den sidste udgave af dem er af 24. marts 1926. Det er regler, som er godkendt af ministeriet for offentlige arbejder, og som drejer sig om, hvorledes forhandlinger mellem hvert af de tre selskaber, som jo er tre selvstændige selskaber, skal foregå i forhold til Centralorganisationen for Telefonstanden i Danmark. Mellem selskaberne indbyrdes ligger der forud for dette drøftelser, og vi skal helt tilbage til den 1. januar 1919, hvor det først tager form, idet de daværende telefonselskaber — der var jo flere end tre dengang — indgik et samarbejde, som de selv kaldte et samarbejde med det formål for øje at tilstræbe gennemført så vidt muligt ensar-

tede arbejds- og lønvilkår for selskabernes telefonarbejdere.

Dette er sådan set grundlaget. Der er jo så en lang historie, for det er jo en lang periode, vi taler om, det er jo næsten 50 år, og igennem disse år og også igennem sidste konflikt, der har været, de forhandlinger, der førte op til det og for øvrigt også efter, er der forhandlet i overensstemmelse med det grundlag, selskaberne indbyrdes havde aftalt, og som altså går ud på, at der findes en samarbejdsorganisation, som betegnes som De samvirkende Telefonselskaber, og selv om der altså er tre selvstændige selskaber med hver sin direktion og bestyrelse, er disse tre selskaber enige om, at når der forhandles, i hvert tilfælde for de mere generelle ting, føres forhandlingerne for hvert af selskaberne af denne samarbejdsorganisation, De samvirkende Telefonselskaber, og således er det også foregået hidtil.

Jeg har fået oplyst, at Jydsk Telefon-Aktieselskabs bestyrelse på møder både den 13. marts, den 22. april og den 30. april, altså op til og i tiden umiddelbart efter strejken, har drøftet og fortsat stået på det standpunkt, at fortsatte forhandlinger efter sædvanlig praksis må føres af direktionen gennem De samvirkende Telefonselskaber, og således at en eventuel aftale foruden enighed mellem de tre selskaber forudsætter godkendelse af telefontilsynet.

Bestyrelsens standpunkt i Jydsk Telefon-Aktieselskab er, sidst på mødet den 18. maj, at selskabet fortsat ikke bør indgå på arbejdsoverenskomster uden efter enighed mellem de tre selskaber.

Det er altså det formelle forhold, som selskaberne indbyrdes har aftalt og følger i deres forhandlinger, og som i øvrigt gennem telefontilsynet, også for så vidt angår selve forhandlingsreglerne, er godkendt af ministeriet for offentlige arbejder.

Med hensyn til, hvad der faktisk er foregået, tager jeg nu under ét, hvad jeg, om jeg så må sige, har fra direkte personlige erfaringer, og hvad jeg har fået oplyst i anledning af forespørgslen, først og fremmest naturligvis fra Jydsk Telefon. Det fremgår af disse oplysninger, at man allerede den 9. maj, altså efter at strejken var begyndt, har haft en henvendelse fra formanden for det jyske telefonarbejderforbund til den jyske

[Ministeren for offentlige arbejder.]

direktion, en henvendelse, der, om jeg så må sige, var en invitation til at snakke om tingene, og det er så gået i gang, og der har været ført nogle samtaler; jeg har ikke nærmere orientering om forløbet heraf, men det er formentlig heller ikke så væsentligt. Det kommer først frem over for mig lørdag den 11. maj om aftenen, hvor jeg får en telefonisk orientering fra direktionen i Jydsk Telefon om, at man har haft sådanne drøftelser, at det så ud, som om disse drøftelser skulle føre frem til et forlig, og at man syntes, man ville orientere mig, for der skulle være møde næste dag, og såfremt der kom et forlig, så ville det være et forlig af den karakter, som efter de gældende regler også skulle forelægges telefontilsynet og dermed ministeriet for offentlige arbejder, og det var altså en slags forhåndsvarsel om det. Og jeg kan godt sige, hvad min reaktion var. Min reaktion var at sige, at det lød jo meget tilfredsstillende, hvis noget sådant kunne gå i orden af sig selv. Regeringens synspunkt over for konflikter på arbejdsmarkedet er jo meget konsekvent. Det er ikke regeringens opgave at gribe ind, det er ikke regeringens opgave at skulle gøre sig til dommer og afgøre for eller imod den ene eller den anden part på arbejdsmarkedet. Vores opgave er at beskytte offentligheden, de uskyldige tredjemænd og andre, der under konflikt kan komme ud i en sådan situation, at der må en beskyttelse til, og først når en sådan situation foreligger, skal vi jo som regering gå ind i selve forhandlingerne.

Jeg gav samtidig udtryk for, at jeg gik ud fra, at hvis man kom til et resultat, som skulle forelægges mig enten gennem telefontilsynet, eller hvordan det nu skulle gøres, det havde jeg ikke præsent, så gik jeg ud fra, at det kom igennem De samvirkende Telefonselskaber. Det har der i øvrigt hele tiden været enighed om.

Næste dag, om søndagen, har jeg så fået oplyst, drøftede man forligsmulighederne på grundlag af en skitse, som Jydsk Telefons direktion var kommet frem til, og denne drøftelse skete altså mellem de tre selskaber indbyrdes, og endvidere blev den næste dag, altså søndag formiddag, formanden for telefontilsynet orienteret. Jeg har søndag formiddag, efter at disse drøftelser har fundet sted, fået en orientering fra formanden for

De samvirkende Telefonselskaber, som gik ud på, at der på mødet mellem de tre telefonselskaber ikke var opnået tilslutning til den forligsskitse, som Jydsk Telefons direktion søgte tilslutning til, og at såvel formanden for telefontilsynet som formanden for De samvirkende Telefonselskaber havde gjort opmærksom på selskabernes aftale om enighed og om, at De samvirkende Telefonselskaber optræder som repræsentant for de enkelte selskaber under forhandlinger, og at denne oplysning dermed medførte, at der ikke var mulighed for forlig på det foreliggende grundlag, og derfor altså heller ikke var noget, der skulle forelægges mig. Det er i øvrigt mit indtryk, at den opfattelse af proceduren deles ganske af de tre selskaber. Jeg har nok set, at der har været pressemeddelelser, der kunne tyde på noget andet, men det er altså over for mig bekræftet, at således forholder tingene sig.

Ordføreren for forespørgerne (Erling Dinesen): Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, men jeg kan jo ikke undlade at føje til, at jeg heller ikke synes, at regeringen i denne sag har haft en særlig heldig hånd. Min opfattelse er den, at regeringen faktisk har kludret i det lige fra starten, ja, endog før konflikten var en kendsgerning.

Det er vel ikke trafikministerens skyld i første omgang, men lad mig oplyse, at allerede den 26. april udtalte arbejdsministeren, at den varslede strejke før eller senere ville medføre konsekvenser, som ville kræve et indgreb, og han føjede til, at folketinget ikke ville blive hjemsendt, før en eventuel strejke var bragt til ophør. Nu kunne man så først spørge: hvornår skal tinget sendes hjem, skal det sendes hjem til juni eller på et senere tidspunkt? Indtil nu er der jo ikke så meget, som tyder på, at strejken har fået de konsekvenser, som arbejdsministeren bebudede.

Og jeg vil gerne føje til, at det er egentlig ganske uheldigt, at en minister, før en konflikt er brudt ud, ja, før forhandlingerne er afsluttet, mens de er i gang, truer de implicerede lønmodtagere med tvangsindgreb, for det var jo det, der var tale om. Det er i virkeligheden at lægge gift for al forhandlingsvilje, når man udtaler sig på den måde, og jeg synes, det simpelt hen er utilgiveligt, når forholdet er det, at staten i realiteten er den

[Erling Dinesen.]

egentlige arbejdsgiver på telefonområdet. Det er staten, som har aktiemajoriteten, og de fremsatte udtalelser betyder derfor, at det i virkeligheden er arbejdsgiveren, som truer de ansatte. Det er en lidt særpræget form for demokrati på arbejdspladsen, synes jeg nok, og jeg vil derfor gerne benytte denne lejlighed til at opfordre regeringen til at tage hele forhandlingsretsspørgsmålet op til grundig overvejelse, tage det op til forhandling med organisationerne, fordi jeg synes, der i allerhøjeste grad er behov for det.

Jeg kan ikke se, at den nuværende forhandlingsform er tilfredsstillende. Enten må staten være helt ude af billedet ved forhandlingerne, som så må foregå på selskabernes eget ansvar og risiko, eller også må staten og dermed ministeren påtage sig det fulde ansvar både for overenskomst og for forhandlinger. Som det jo i virkeligheden foregår nu, er det efter min opfattelse noget roderi, som bidrager til at forflygtige det ansvar, som er så vigtigt i sager af denne karakter. Jeg mener ikke, det kan være meningen, at telefonselskaberne, når det forekommer dem bekvemt, blot kan søge rygdækning i ministeriet i tillid til, at går det galt, så ordner regeringen tingene for dem. Det er jo den fornemmelse, man har af den nuværende tingenes tilstand, og det går simpelt hen ikke, i alle tilfælde ikke efter min mening. De mennesker, som fører overenskomstforhandlinger, må alene have ansvaret for forhandlingerne, de må have et helt selvstændigt ansvar for disse forhandlinger. Derfor vil jeg altså gerne benytte denne lejlighed til at bede ministeren om meget nøje at overveje disse problemer.

Jeg har haft lejlighed til nu gennem nogle år at følge disse forhandlinger, og jeg mener, som jeg allerede har sagt det, at der er stærkt behov for en anden praksis end den, vi kender i øjeblikket.

Lad mig så vende tilbage til spørgsmålet om særaftale eller fællesoverenskomst. Vi kunne læse i pressen den 14. maj, at trafikministeren afviste at have blandet sig i særforhandlingerne for det jyske område, men i samme åndedrag udtaler ministeren til pressen, at der måtte blive tale om en fælles overenskomst, fordi fornyelsen jo angår telefonfolk fra hele landet. Hermed er det

efter min opfattelse klart dokumenteret, at ministeren har blandet sig i forhandlingerne.

Og når ministeren videre til pressen udtaler, at det næppe er realistisk at tro, at statens bestyrelsesrepræsentanter skulle godkende en overenskomst for Jylland og en anden for de to andre selskaber, så er der også reelt tale om en indblanding, som jeg mener er uberettiget og til skade for forholdet mellem de direkte overenskomstparter på området. Der var jo nemlig omtrent enighed i Jylland. En afsluttende forhandling var aftalt til søndag den 12. maj kl. 13, og jeg vil gerne oplyse, at Centralorganisationen for Telefonstanden har oplyst over for mig, at direktør Draminsky forud for mødet havde været i telefonforbindelse med trafikministeren, og at han derefter ved mødets begyndelse oplyste, at han, efter at højere magter havde grebet ind, ikke mere havde beføjelse til at træffe endelige aftaler.

Det lykkedes altså at få slået postelinet i stykker, og det var jo egentlig ganske rart at vide, om grunden hertil er den, at regeringen ønsker at få hele konflikten afgjort ved tvungen voldgift. Det har arbejdsministeren jo truet med, og jeg håber, vi her i dag kan få nærmere besked om regeringens hensigter, og jeg tror også, det er noget, som i høj grad vil interessere offentligheden.

Direktør Rosbæk, der er formand for De samvirkende Telefonselskaber, har udtalt følgende:

„Jeg er overbevist om, at jyderne er klar over, at det er De samvirkende Telefonselskaber, der forhandler overenskomstsspørgsmål.“

Hertil vil jeg gerne sige, at det er vel en sandhed med modifikation. Det er klart, at parterne kan aftale fælles forhandlinger. Men det er jo en kendsgerning, at overenskomsterne er afsluttet med hvert enkelt selskab, ligesom der ikke er tale om et fælles strejkevarsel. Varslerne er afgivet direkte over for Københavns Telefon Aktieselskab, direkte over for Fyns kommunale Telefonselskab, direkte over for Jydsk Telefon-Aktieselskab.

Hertil kommer, og det er for mig at se det vigtigste, at der er aftalt forhandlingsregler direkte mellem Centralorganisationen og Jydsk Telefon-Aktieselskab, og det er oven i købet sådan, at disse forhandlingsregler

[Erling Dinesen.]

højtideligt, som ministeren var inde på det, er godkendt af ministeriet for offentlige arbejder. Forhandlingsreglerne fastslår klart, hvilke rettigheder parterne har, også lønmodtagerparten naturligvis, og det fremgår af disse regler, at de under Centralorganisationen stående enkelte foreninger har en selvstændig forhandlingsret over for selskabet, her Jydsk Telefon-Aktieselskab. I § 2 hedder det bl. a.:

„De under Centralorganisationen stående organisationer kan træde i forhandling med de enkelte selskabers styrelser om løn- og pensionsret, arbejdsforhold samt om ethvert fagligt ikke-teknisk spørgsmål vedrørende hele den pågældende organisation eller dele af denne samt vedrørende enkeltmand, dog ikke om enkeltmands udnævnelse og afskedigelse“.

Det vil altså sige, at såfremt ministeren, hvad jo noget tyder på, eller andre har grebet ind og forpurret, at en forhandlingsløsning blev opnået, så har man handlet i direkte strid med de regler, ministeriet selv har godkendt. Og det finder jeg ærlig talt er en uholdbar situation. Jeg finder også, at der er sket en skade her, som man må se at få rådet bod på så hurtigt som muligt.

Jeg er naturligvis meget vel klar over, at det er vigtigt at sikre en samlet løsning på konflikten. Men skal man samle en mosaik, så bør man i alle tilfælde ikke begynde med at slå de enkelte dele i stykker, og det er jo det, som er sket. Og dermed mener jeg, at regeringen har påtaget sig et ganske særligt medansvar for denne konflikt.

Det er også derfor, jeg gerne vil slutte med at opfordre regeringen til omgående at tage et initiativ, således at nye forhandlinger kommer i gang hurtigst muligt. Jeg synes, at forhandlingstilløbet i Jylland kunne tyde på, at der eksisterer reelle forhandlingsmuligheder, som bør udnyttes, og som bør udnyttes nu, og jeg vil gerne bede ministeren oplyse, om regeringen er parat til at tage et sådant initiativ. Jeg skal måske spørge statsministeren direkte, om man er parat til at tage et sådant initiativ. Det mener jeg, at der er behov for.

Arne Larsen: Ja, jeg tror, der i høj grad er grund til at give hr. Erling Dinesen ret i,

at det vist er noget gevaldigt roderi, som vi nu tilsyneladende skal opleve også i telefonkonflikten, hvor regeringen tilsyneladende har sin meget store skyld i, at vi fortsat har disse problemer ganske uafklarede.

4.000 ansatte ved de 3 telefonselskaber har nu været i konflikt i 3 uger siden 1. maj. Og man kan spørge: hvorfor kom og hvorfor har vi egentlig fået denne konflikt? Havde det ikke været muligt at forhandlingens vej at få løst overenskomstproblemerne? Det tror jeg så afgjort, hvis det overhovedet havde været muligt at få forhandlinger ført igennem, men det har der, så vidt jeg kan se, overhovedet ikke været.

Mig bekendt er det staten, som har aktiemajoriteten i de to store telefonselskaber i København og Jylland og kommunerne på Fyn. Samfundet, staten og altså også ministeren for offentlige arbejder burde altså have været særdeles interesseret i, at der blev ført forhandlinger parterne imellem, og at disse havde ført til et for alle parter tilfredsstillende resultat. Men tværtimod. I stedet for at fremme en forhandlingsløsning har man fra ansvarligt hold intet gjort for, at parterne blev ført sammen til realistiske forhandlinger.

Jeg vil minde om, at overenskomsten blev opsagt i slutningen af 1967, og at man forsøgte at få forhandlinger i gang fra arbejderorganisationernes side eller fra CO-organisationens side. Den 22. januar havde man et forhandlingsmøde uden resultat, og man kan undrende spørge hvorfor. Jeg tror, det er, fordi vi havde og skulle have valg dagen efter, og at man fra de herrer telefondirektørers side ganske åbenlyst regnede med, at man ville få regeringsskifte, man ville få en ny regering med en anden økonomisk politik, så derfor hastede det altså overhovedet ikke med at indlede forhandlinger. Nyt møde afholdtes den 22. februar, altså godt 4 uger efter valget. Stadig væk ingen forhandlingsvilje eller interesse overhovedet fra telefonselskabernes ledelses side. Tværtimod. I et protokollat, som man forsøgte at få modparten til at skrive under på, afviser man forhandling, idet man henviser til, at løn- og indkomstpolitikken og de dermed forbundne spørgsmål aldeles ikke er klarlagt, og at der kan forventes indgreb både på den ene og den anden måde; derfor afvises der forhandlinger indtil videre.

[Arne Larsen.]

Sådan har altså atmosfæren været, det har ikke været muligt for organisationerne at komme på talefod med selskabernes ledelse, og det er da klart, at stående i denne situation var man nødsaget til at varsle sin strejke. Og så kommer de besynderlige udtalelser fra arbejdsministerens side, at den ordner regeringen i en håndvending, og da han så får tænkt sig lidt om, nå ja, så skal det altså tage en måneds tid, før regering og folketing skal ind i billedet, men det skal selvfølgelig ske, inden folketinget rejser på sommerferie. Og jeg vil også tillade mig at spørge: hvad er egentlig meningen, hvad er egentlig hensigten? Skal vi have et regeringsindgreb, skal vi have et lovindgreb i telefonkonflikten, så var det rart at få det at vide allerede på nuværende tidspunkt.

Der er mange dunkle spørgsmål i denne forbindelse. Spørgsmålet om den livsvigtige side af sagen, som arbejdsministeren jo henviste til i sin tid, og hvor der fra organisationernes side var tilbud om, at man ville være med til en løsning, således at livsvigtige problemer på telefonnettets område blev løst af organisationens medlemmer. Og telefonselskaberne, i alle tilfælde i København, har udsendt forholdsordre, hvorefter man regnede med, at der kom en sådan aftale mellem organisationerne og telefonselskabet. Så sent som 1. april opstillede Københavns Telefon Aktieselskab visse forholdsregler, hvor netop dette indgik. Men da man nåede hen til 1. maj og strejken altså var en kendsgerning, var der ikke tale om, at man ville forhandle med organisationerne om disse livsvigtige områder, og i stedet for må nu overordnet personale altså jages ud og klare alle disse forskellige ledningsbrud, og hvad der ellers er opstået af fejl. Det er da klart, at her møder man konflikten med de ansatte strejkende, og det er selvfølgelig ikke medvirkende til at forbedre klimaet de overordnede og de strejkende imellem. Derfor er det i og for sig også meget forståeligt, at de overordnede organisationer endnu en gang har henstillet til parterne, at de kommer i en forhandlingsposition.

Man har, som ministeren også redegjorde for, noget, der hedder De samvirkende Telefonselskaber, men for mig at se er det ikke andet og giver sig ikke udtryk på anden måde end i hovedet på et stykke brevpapir,

for der er ingen regler for, at De samvirkende Telefonselskaber, denne mærkelige institution, skal forhandle på alle selskabernes vegne, der er ingen regler for noget sådant. At man af praktiske grunde har foretaget fællesforhandlinger, ja, det er der vel ikke noget at sige til, men der står intet sted skrevet noget som helst om, at de enkelte organisationer under de enkelte selskaber ikke har ret til og mulighed for at afslutte en overenskomst. Derfor er det noget mærkværdigt, at da man altså i Jylland tilsyneladende er ved at nå til en forhandlingsløsning, skrider direktøren for Københavns Telefon Aktieselskab, hr. Rosbæk, ind og forhindrer, at noget sådant sker, og altså tilsyneladende med rygdækning i ministeriet for offentlige arbejder.

Jeg vil ligesom hr. Erling Dinesen meget, meget henstille til ministeren for offentlige arbejder, at han virkelig gør en indsats for at få forhandlinger i gang, fordi telefonselskabernes direktioner og ledelse altså tilsyneladende ikke har magtet den opgave blot at få ført nogle forhandlinger. Derfor synes jeg, at det er en oplagt opgave for ministeren at få parterne bragt sammen til forhandlinger og understøtte en sådan mulig løsning mest muligt. Jeg tror, det vil være det eneste rigtige, at der i denne situation bliver taget et sådant initiativ.

Bündgård: Efter vores opfattelse er behandlingen af telefonfolkene karakteristisk for regeringens fagforeningsfjendtlige holdning. Den optræden, man har vist såvel i telefonkonflikten som i styrmandsstrejken, er to alen af ét stykke. I begge tilfælde har man stukket følehorn ud for at finde den mest velegnede måde at fratage lønmodtagerorganisationerne deres aktionsret. Man har i de to tilfælde benyttet forskellige fremgangsmåder, men i begge tilfælde er resultatet blevet, som det formentlig også har været tilsigtet, at arbejdsgiverorganisationerne nægtede at give blot små indrømmelser, ja, faktisk nægtede overhovedet at gå i realitetsforhandling. En sikker viden om regeringsindgreb før eller senere sætter den normale forhandlingsprocedure ud af kraft. Dermed umuliggøres forhandlingsresultater, og man fremtvinger et regeringsindgreb, der over for offentligheden kommer til at se uundgæeligt ud.

[Bundgård.]

Det er typisk, som hele historien for denne telefonkonflikt har formet sig. Først startede man i efteråret med forhandlinger, som ingen vegne kom. Den 22. februar holdt man et mæglingsmøde, der jo som bekendt er et normalt led i enhver forhandlingsprocedure, men resultatet af dette mæglingsmøde var simpelt hen lig nul, idet telefonselskaberne samlet foreslog uændrede løn- og arbejdsbetingelser. Arbejdsgiverne udførte, som også hr. Arne Larsen har nævnt, et protokollat, som i virkeligheden var en gentagelse af regeringens programerklæring, at samfundet ikke kan tåle indkomstforbedringer, og alle disse ting, som vi har hørt så tit. Centralorganisationen for Telefonstanden nægtede naturligvis at underskrive et sådant protokollat og spurgte, om ikke et protokollat normalt skal fastslå, hvad der egentlig er sket på et sådant møde, men det ville man altså ikke være med til. Derefter fremsendte centralorganisationen simpelt hen for at udvirke, at forligsmanden greb ind og fik forhandlinger i gang, et første strejkevarsel.

Hvad skete der så? Der kom ingen realitetsforhandlinger i gang. Direktør Rosbæk fra Københavns Telefon Aktieselskab, der jo, som vi har hørt, også i kraft af dette selskabs flertal over for de to andre selskaber har været forhandlingsleder i alle disse situationer, foretog sig intet, simpelt hen fordi han på forhånd var sikker på, at der ville blive foretaget et regeringsindgreb.

Heller ikke forligsinstitutionen, hvis opgave det jo ellers er at tage sig af den slags tilfælde, foretog sig noget som helst. Man fortsatte med hænderne i lommen og lod være med at forsøge at nå frem til et mæglingsforslag for dette område.

Derfor måtte centralorganisationen meddele, at man ville undtage livsvigtige forbindelser, med det resultat, at direktør Rosbæk igen forkastede de tilbud, der var kommet, og nægtede at gå med til at undtage disse forbindelser, ganske tydeligt med den samme hensigt som tidligere, nemlig at fremtvinge et regeringsindgreb i situationen.

Den eneste grund til, at regeringsindgrebet ikke kom, var faktisk den, at der gudske-lov findes lidt fornuftigere folk også inden for ledelsen af telefonselskaberne her i landet, idet nemlig den jyske direktør for det jyske

telefonaktieselskab havde en fuldt færdig nødplan klar, sådan at de overordnede teknikere kunne opretholde livsvigtige funktioner. Det er den eneste årsag til, at der ikke viste sig at blive noget påskud for regeringen til at gribe ind i denne situation.

Men jeg vil da gerne på denne baggrund stille et konkret spørgsmål til arbejdsministeren. Hvad er egentlig forligsinstitutionens rolle i denne sag? Hvorfor har man ikke forsøgt at få optaget realitetsforhandlinger? Hvorfor har regeringen, når den nu udviser så stor interesse for arbejdsmarkedets forhold, ikke pålagt forligsinstitutionen at optage sådanne forhandlinger, men i stedet ladet forlydender slippe ud om, at regeringen ville gribe ind? Spillede regeringen og K.T.A.S.-direktøren under dække med hinanden? Dette synes jeg i hvert fald er blevet bekræftet af de seneste begivenheder, hvor regeringen direkte har forhindret en løsning på telefonkonflikten.

Vi ved alle sammen, at der var optaget forhandlinger mellem den jyske direktør og de strejkende organisationer i Jylland. Vi har også her fået bekræftet af hr. Erling Dinesen, at det skete i fuld overensstemmelse med overenskomstens bestemmelser, hvorefter lokalorganisationer kan træde i forhandling med de enkelte selskabers styrelse vedrørende løn, pensions-, rets- og arbejdsforhold, og at man kan træffe bindende aftaler om sådanne ting. Aftalen var praktisk taget i orden, man var klar til at sætte sin underskrift på papiret. Direktør Draminsky havde faktisk meddelt, at arbejdet ville blive genoptaget mandag morgen.

Nu siger hr. minister Guldberg her i dag, at han har fået en telefonopringning, hvor han har sagt noget om, at han regnede med, der ville komme besked gennem de samvirkende Telefonselskaber. Det er jo for det første en forkert fremgangsmåde at anvende fra ministerens side. Men derudover kan jeg meddele her, at jeg er i besiddelse af helt sikre underretninger om, at departementschef Palle Christensen på statens vegne den pågældende dag ringede direktør Draminsky op og forlangte, at den indgåede aftale skulle annulleres. Altså foreligger der en direkte indblanding i den pågældende konflikt, ikke bare et tilfældigt ministersvar i en telefon. Hvilken begrundelse brugte departementschef Palle Christensen i den

[Bundgård.]

pågældende telefonsamtale. Ja, han brugte såmænd den begrundelse, at staten ejer aktiemajoriteten i selskabet. Det vil altså sige, at staten som hovedaktionær har blandet sig i en arbejdskonflikt for at forhindre en løsning.

Kan man bebrejde os, at vi på denne baggrund spørger regeringen: sigter man bevidst på at skabe en situation, så regeringsindgreb er uundgåeligt, så man kan forhindre væsentlige lønindrømmelser til de strejkende? Vil man drive indkomstpøolitik, denne regeringens hellige ko, ved at diktere organisationerne, hvordan de skal optræde? Desværre synes regeringens holdning i søfartskonflikten at bekræfte, at det forholder sig sådan. Dermed ved lønmodtagerne, hvad de har at vente i forårets overenskomstsituation. Det radikale landsmødes beslutning for nylig om, at regeringen skal optage kontakt med arbejdsmarkedets organisationer for at sikre et tilfredsstillende forløb af forårets forhandlinger, bekræfter alle vore bange anelser. Lønmodtagerne skal nu umyndiggøres.

Til yderligere supplerung af de oplysninger, jeg har nævnt, kan jeg sige, at det af en lang række forskellige grunde ville have været fuldt forsvarligt, at man afsluttede en særoverenskomst mellem Jydsk Telefon-Aktieselskab og funktionærerne dér, idet man i Jylland anvender funktionærerne på en helt, helt anden måde, end man gør under de andre telefonselskaber. De bliver anvendt til langt mere betroet arbejde, end man gør andre steder i landet. Det er f. eks. sådan, at i København og på Sjælland passes telefonforstærkeranlæggene af folk i 21. eller højere lønningsklasser, mens de i Jylland passes af folk i 10., 12. og 15. lønningsklasse. Til sådan en ting som kabelfejlfinding benytter man i København højere lønnede tjenestemænd, mens man i det jyske telefonaktieselskab benytter montører i 7., 10. og 12. lønningsklasse. Andre selskaber udskifter fejlmeldte apparater. I Jylland har man uddannet sine telefonfolk så godt, at de

kan rette fejlene på stedet. Jeg kan ikke se andet, end at det må være ganske naturligt, at man afslutter en særoverenskomst for det jyske område, når arbejdsforholdene er så vidt forskellige, som de er.

Hvad angår den københavnske direktør Rosbæk, der jo nu har ledet forhandlingerne, og som man nu regner med skal være den eneste, der kan afslutte overenskomst på dette område, så er hans holdning i dette tilfælde jo blot en slutsten på en højst uheldig udvikling inden for forholdet mellem ledelse og personale blandt telefonstanden. Jeg kan oplyse fra telefonfolk, at der er et uendelig dårligt klima på arbejdspladserne hos telefonvæsenet i København. Det er sådan, at man direkte har rejst spørgsmålet, om ikke det var passende at ansætte en psykolog til at kigge lidt på disse ting, fordi man synes, at den københavnske direktørs opfattelse langtfra svarer til moderne tanker om mere demokratiske former på arbejdspladserne.

Det er jo også karakteristisk, at 5 af personaleorganisationerne for det højere lønnede personale inden for telefonområdet nu har udsendt en udtalelse, hvori de har udtrykt deres solidaritet med disse strejkende telefonfolk, hvor man har krævet, at der kommer gang i realitetsforhandlingerne, hvor man udtrykkelig tager afstand fra enhver form for regeringsindgreb, og hvor man yderligere har erklæret, at man på fuldt forsvarlig måde kan vedligeholde den samfundsvigtige del af driften i et halvt år eller mere, hvis det skal være. Man har også af hensyn til disse avisskriverier, der har været i de sidste dage, udtrykkeligt understreget, at dette ikke drejer sig om strejkebryderi, idet alle de fejl, som man retter, rettes med ganske primitive og nødtørftige midler, og man vil i alle tilfælde være nødsaget til at foretage nye reparationer, når strejken er afsluttet, for at reparere de pågældende fejl forskriftsmæssigt. Men det kan i hvert fald fungere sådan, at strejken ikke rammer nogen samfundsvigtige dele.

Man må altså konkludere, at alle telefon-

[Bundgård.]

selskabernes argumenter er faldet til jorden. Det drejer sig om en fuldt lovlig strejke. KTAS har tvunget de øvrige selskaber til ikke at gå i realitetsforhandlinger i forvisning om en folketingsindgriben. Regeringen har som en anden klumpe-dumpe bekræftet indtrykket af, at man vil bruge alle midler, for at arbejderbevægelsens strejkeret ikke kan bruges som våben i overenskomstforhandlinger. Dermed har man erklæret hele det fagretlige system med alle de mangler, som vi mener, det har, men alligevel som det eksisterer i dag i Danmark, hele det fagretlige system i Danmark, krig. De radikales blåøjede idealistisk-romantiske forestillinger om, at alle modsætninger i samfundet er ved at forsvinde, er leg med dynamit, når man i sin naivitet forsøger at føre dem ud i livet med samtlige Danmarks lønmodtagere som forsøgskaniner. På den måde kommer man ensidigt til at tjene arbejdsgivernes interesser. I virkeligheden er modsætningerne kun skjult under den plasticskinnende overflade. De vokser sig stærke under overfladen, uanset hvad man siger og gør. I Frankrig kan man i disse dage se, hvor pludseligt spillet kan vælte og modsætningerne vælde frem i dagslyset. Er det franske tilstande, regeringen vil opnå? Hvis ikke regeringen selv vil afstå fra denne lønmodtagerfjendtlige politik, er jeg overbevist om, at samtlige lønmodtagerorganisationer i dette land vil vide at belære den om, at den vej ikke er farbar.

Jeg kan tilslutte mig hr. Erling Dinesen og hr. Arne Larsen i deres ønske om, at arbejdsministeren i stedet for bestræbelser sammen med ministeren for offentlige arbejder på at skabe grundlag for et regeringsindgreb forsøger at gøre alt, hvad der kan lade sig gøre, for at få forhandlinger i gang, så man kan nå et tilfredsstillende resultat inden for telefonområdet.

Statsministeren (*Hilmar Bawnsgaard*): Inden jeg går over til et par mere principielle betragtninger, vil jeg gerne i anledning af det sidste indlæg sige, at når man hører den voldsomhed, hvormed hr. Bundgård argumenterer, så tror jeg, det er til stor trøst både for befolkningen og for hr. Bundgård selv, at vi allerede har erfaring for, hvilket enormt svælg der er mellem disse kraftud-

tryk, den karakteristik, man vil give af andre, og så de muligheder for at overbevise, der er netop for VS. Det valgresultat, vi så, og den argumentation, der lå forud, tyder jo på en betydelig sundhed i den danske befolknings dømmekraft.

Må jeg så sige, at jeg synes, der generelt hos de tre ordførere var ligesom en brist i den logik, man ville påberåbe sig at være i besiddelse af, når man ser, at de som et angreb mener at kunne bruge det forhold, at telefonselskaberne forhandler sammen. Jeg tror, man vil være enig om, at skal man respektere arbejdsmarkedets parterers forhandlingsvilkår, så må man respektere de former, hvorunder begge parter er gået ind på at forhandle, og der har jo aldrig været tvivl om på dette område, at sådan forholder det sig, at her forhandler telefonselskaberne sammen.

I øvrigt skal jeg ikke gå ind på de tekniske enkeltheder, men når man bebrejder bl. a. arbejdsministeren visse udtalelser, så vil jeg gerne sige, at vi har jo før her i det høje ting diskuteret telefonkonflikter, og vi har jo altid gjort det — det gælder vist for alle — ud fra en vis forestilling om, at netop telefonområdet var et af de områder, hvor relativt hurtigt livsvigtige funktioner kunne blive ramt. Vi har nu erfaret, at vi måske her har næret overdrevne forestillinger om, hvad der kunne ske. Det har i hvert fald vist sig ikke at komme så hurtigt, som de fleste vel hidtil har forestillet sig det. Men jeg vil da gerne sige, at det anser regeringen for et gode, fordi vi har det erklærede forhold over for konflikter; at regeringen ønsker ikke, endsiges har lyst til at blande sig i overenskomstforhold, og at vi derfor ikke har til hensigt at gribe ind i konflikter, hvor ikke livsvigtige funktioner berøres eller samfundsvigtige interesser sættes over styr.

Derfor vil jeg gerne sige, at medmindre der sker en sådan ændring i denne konflikt, at livsvigtige funktioner berøres, så har regeringen ikke til hensigt at gribe ind i konflikten. Og lad mig også sige dette som en generel erklæring, at regeringen ønsker ikke at blande sig i konflikter; kriteriet for indblanding vil for regeringen altid være, om vi skønner livsvigtige interesser berørt eller samfundsvigtige interesser sat på spil, og kun ud fra et sådant kriterium kan der blive tale om indgreb.

[Statsministeren.]

Og lad mig så sige i anledning af det direkte spørgsmål til mig, om regeringen kunne tænke sig at tage en kontakt med parterne for at få en ny forhandling i gang, at når vi skønner, der er udsigt til, at en sådan henvendelse kan bære positiv frugt, i form af, at nye forhandlinger er mulige, så ikke alene vil regeringen gøre det, så føler vi det som en pligt at gøre det.

Ordføreren for forespørgerne (Erling Dinesen): Der er den forskel på den telefonkonflikt, vi har denne gang, og det, vi har kendt tidligere, at denne konflikt er begrænset, telefonister er ikke omfattet af den; og derfor kan situationen ikke sammenlignes med det, vi tidligere har været ude for. Det er naturligvis tilfredsstillende i denne sag at høre statsministeren erklære, at regeringen ikke agter at gribe ind; dermed desavouerer han altså arbejdsministeren, som tidligere har givet udtryk for, at der ville blive grebet ind, at folketinget ikke ville blive sendt hjem, for denne konflikt var løst.

Må jeg så sige til statsministeren, at jeg synes ikke, det var positivt nok, det udtryk, der kom om, at man fra regeringens side var villig til at sikre, at nye forhandlinger blev optaget. Jeg synes, der har været tydelige tegn på, at der nu eksisterer nye forhandlingsmuligheder, som oven i købet regeringen har et medansvar for ikke blev til noget. Og hvordan vil man konstatere, hvornår der er mulighed for at få et resultat, hvis ikke man — og det henstiller jeg endnu en gang og beder statsministeren overveje endnu en gang, om ikke det vil være rimeligt — allerede nu omgående indkalder parterne, søger at få forhandlingerne genoptaget, sådan at vi kan få afsluttet denne konflikt. Det tror jeg både regeringen og hele befolkningen er bedst tjent med.

Jeg skal ikke sige mange ord til hr. Bundgård, kun den bemærkning, at det lyder skrækkeligt at høre på al den forargelse, der kommer frem, når man tænker på — lad mig gentage det, jeg ved godt, jeg har oplyst det for ikke så lang tid siden — at det er jo hans partifæller, der har sørget for, at vi har fået en regering, som er parat til at gribe ind i situationer som denne.

Arne Larsen: Ja, det er spørgsmålet om de såkaldte samvirkende telefonselskabers rolle i denne situation; jeg kunne forstå på ministeren for offentlige arbejder, at han altså betragter dette som et organ, som skal føre forhandlingerne på de tre selskabers vegne, trods det at der altså i overenskomsterne mellem de respektive organisationer og de enkelte selskaber jo så tydeligt står, som også hr. Erling Dinesen var inde på det, at de havde både ret og pligt til at afslutte overenskomster med de enkelte selskaber. Når der så er udsigt til, at man for ét område kan komme i gang, og man har en mulighed for at få en forhandlingsløsning, hvorfor tager man så netop ikke den chance, der her ligger, til at få skred i forhandlingerne, således at man også kan løse problemet for de to andre områders vedkommende?

Interessant var jo direktør Rosbæks udtalelser, da han advarede jyderne: de forhandlinger, der skal føres, de føres mellem De samvirkende Telefonselskaber og centralorganisationen — og så i næste åndedrag: og her er ingen forhandlinger ført. Nej, det er der så sandelig ikke, der er ikke ført forhandlinger, og man kunne måske bede statsministeren eller trafikministeren om at henstille til direktør Rosbæk, at han nu optog forhandlinger med organisationerne; så tror jeg, det kom til at glide. Statsministeren vil gerne lytte og vil gerne tage initiativ, hvis nogen råder, og hvis regeringen skønner, at mulighederne er til stede, for at forhandlingerne kan føre til et tilfredsstillende resultat. Jeg tror, at tidspunktet er inde, jeg tror, at det er nu, statsministeren skal prøve på at tage initiativet; så tror jeg også, at han vil opnå et resultat deraf.

Det glæder mig naturligvis at høre, at det livsvigtige på telefonområdet nu ikke længere er så livsvigtigt, at arbejdsministeren altså er sat lidt ud af spillet i dette spørgsmål, så regeringen altså ikke på den baggrund vil finde anledning til at gribe ind i konflikten. Men så er der jo også kun én vej tilbage, og det er at få et forhandlingsresultat frem.

Bundgård: Jeg er desværre nødsaget til at sige et par ord til hr. Erling Dinesen; det er ikke for at grave nogen broderstrid frem, men da det nu vist er tredje eller fjerde gang, jeg er blevet præsenteret for det samme

[Bundgård.]

spørgsmål, bliver jeg nødt til endnu en gang at konstatere, at det jo hænger sammen med, at den tidligere regering endnu ikke var nået til det samme fornuftige standpunkt, som hr. Erling Dinesen står på i dag: at man ikke ønsker indgreb i arbejdskonflikter, og at man ikke ønsker indgreb i lønmodtagernes overenskomster. Det var jo desværre den meget uheldige mulighed for at forringe fremtidige overenskomster og gøre det muligt for efterfølgende borgerlige regeringer at gribe ind, dengang man gik ind på at forgribe sig på dyrtidsreguleringen, der gjorde, at de nuværende VS-medlemmer så sig nødsaget til at tage den stilling, de gjorde. Den stilling har man selv bragt dem ud i, og man tog selv konsekvensen og gik af som regering; det var ikke noget, andre havde ansvaret for, det var noget, man selv havde ansvaret for, fordi man ikke ville respektere de overenskomster, som var indgået på arbejdsmarkedet. De uheldige konsekvenser af det fremgår jo ganske klart af det, der er sket i de allersidste dage, hvor OECD i Paris er begyndt at udsende erklæringer om, at nu skal dyrtidsreguleringen afskaffes i Danmark, og hvor Politiken, det radikale regeringsblad, havde jeg nær sagt, dagen efter følger det op med en lederartikel, hvori man skriver, at nu må det være tiden at finde frem til, hvordan man afskaffer den automatiske dyrtidsregulering. Det er den slags alvorlige konsekvenser, man får ud af det, når man optræder på den måde; man har gjort det tidligere. Men jeg er i hvert fald, som jeg har sagt før, glad for, at man tilsyneladende nu har forladt den linje.

Så vil jeg gerne sige til hr. statsminister Hilmar Baunsgaard, at når han konstaterer, at der er et svælg mellem mine udtalelser her i dag og så overbevisningsmulighederne på valgdagen, så er jeg ikke helt sikker på, at alle de, der stemte radikalt ved det sidste valg, er lige så begejstrede ved at høre sådanne ord. Der er jo en væsentlig forskel på, om man går hen og stemmer på et parti, som man ikke ved hvad står for, som ikke har sagt, hvad det stod for inden valget, og så kommer i den situation efter valget, at det laver noget helt andet end det, man troede, det stod for, og så om man stemmer på et parti, der højt og tydeligt har sagt, hvad

det går ind for og hvad det vil stemme for, og også er villig til, hvis situationen kommer, at tage konsekvensen af sit standpunkt og holde fast ved det.

Så sagde statsministeren, at man for fremtiden — i modstrid med det, jeg hidtil har haft indtryk af var den radikale linje — kun ville gribe ind over for livsvigtige eller samfundsvigtige interesser, hvis de var truet i en konfliktsituation. Der savner jeg i høj grad en konkret afgrænsning — det er altså et spørgsmål, jeg stiller til statsministeren — jeg savner en konkret afgrænsning af, hvilke områder der er samfunds- og livsvigtige, hvilke konkrete organisationer eller dele af organisationer der er berørt af dette samfunds- eller livsvigtige. Jeg synes, definitionerne af det samfunds- og livsvigtige har svævet lovlig frit i luften i de sidste dage, og derfor synes jeg, at statsministeren skylder os en forklaring på, hvad det er for områder, der er samfunds- og livsvigtige. Hvor sætter man grænsen? Hvad er det for ting? Jeg vil også gentage det spørgsmål, der er stillet af andre, om man vil gøre noget for at indkalde parterne til ny forhandling. Og endelig et sidste spørgsmål til statsministeren: vil man tillade, at Jydsk Telefon-Aktieselskab, hvis det på ny kommer i den situation, at det kan blive enigt med sine lokalorganisationer, afslutter en selvstændig overenskomst?

Statsministeren (*Hilmar Baunsgaard*): Jeg skal ikke blande mig i, som det bliver sagt, broderstriden mellem hr. Erling Dinesen og hr. Bundgård; jeg skal kun sige til de to ærede medlemmer, at når man diskuterer på det grundlag: hvem der har skylden for denne regering, som vil gribe ind i denne situation, så synes jeg, man skulle gemme sine kræfter til en bedre tid, al den stund regeringen har meddelt, at det vil den ikke; så er der jo ligesom ikke noget rigtigt grundlag for det. Og vi kender jo begge parter så meget, at vi ved, de får brug for deres kræfter siden hen i denne broderstrid.

Må jeg sige til hr. Erling Dinesen, at der er ikke tale om at desavouere nogen minister ved det standpunkt, regeringen indtager. Som jeg sagde det indledningsvis, så havde regeringen, som jeg tror, de fleste havde det, en forhåndsfornemmelse af, at en telefonkonflikt ville berøre livsvigtige områder re-

[Statsministeren.]
 lativt hurtigt, og det var baggrunden for den vurdering, som blev anlagt; men regeringen er enig om og har hele tiden været fuldstændig enig om det kriterium, jeg angav før: at det skal netop være i dette tilfælde det livsvigtige eller det samfundsvigtige omfang, der afgør, om der er behov for et indgreb — eller ikke. Herom er der og har der ikke været nogen uenighed i regeringen.

Se, hvad er livsvigtig? — spørger hr. Bundgård. Ja, jeg tror, megen diskussion i dette ting og megen strid om arbejdsretlige forhold ville man kunne undgå, hvis den afgrænsning var mulig. Der har været og er formentlig fortsat i dette ting uenighed i opfattelsen af, hvordan man skal optræde over for konfliktsituationer, men én ting har jeg altid forstået at man har været enig om: at en af vanskelighederne ved i det hele taget at vurdere og beskytte samfundsinteresserne var, at man ikke kunne afgrænse dem på forhånd. Og det er jo det uheldige ved det. En konflikt kan givetvis dykke lige ned i et livsvigtigt område, men den kan også på et eller andet tidspunkt i kraft af sit omfang ramme samfundsmæssige interesser med en sådan styrke, at det synspunkt så får vægt. Det kan ikke afgrænses på forhånd, så vidt jeg kan bedømme det.

Så vil jeg gerne sige et par ord om dette med at optage kontakt med parterne. Jeg ved, at hr. Erling Dinesen har så megen erfaring i området, at han er enig med mig i, at når noget sådant skal gøres, så skal man have en fornemmelse af, at det i sig har en mulighed for at give resultat; og jeg kan sige, at jeg er enig med hr. Erling Dinesen i, at så bør regeringen formidle den kontakt, der kan føre til nye forhandlinger. Og hvis jeg får en sådan fornemmelse, en positiv fornemmelse fra parterne af, at der er grundlag for det, så vil jeg selvsagt føle det som en forpligtelse at medvirke, sådan som det nu engang i den slags situationer tilfaldt regeringen at gøre det.

Jeg vil også gerne sige til hr. Arne Larsen, som for sit vedkommende mente, at tiden var inde: ja, det er muligt, den er inde; hr. Arne Larsen havde fået den opfattelse, at jeg mente, nogen skulle råde mig til det. Jeg tager gerne imod gode råd, men jeg er nødt til at sige, fordi det jo også er fremgået

med al ønskelig tydelighed, at hr. Arne Larsen på forhånd er engageret i enhver konflikt, sådan at han vil være helt enig med mig i, at der skal mere end hans råd til, for at man kan sige, at man har et tilstrækkeligt grundlag til at vurdere, om tidspunktet er rigtigt valgt.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (*Erling Dinesen*): Jeg er enig med statsministeren i, at der er ingen grund til at blande sig i broderstriden, for der er ikke tale om nogen broderstrid; vi er ikke i familie, hr. Bundgård og jeg; jeg sætter grænsen dér; vi bliver det heller ikke.

Må jeg så i øvrigt sige til statsministeren, at jeg synes jo nok, det var et orakelsvar — det er statsministeren jo i øvrigt kendt for at give — når han siger: jeg er villig til at tage kontakt med parterne, hvis der foreligger en mulighed for resultat, og hvis jeg får en sådan fornemmelse, vil jeg tilkalde parterne. Var det ikke naturligt, om statsministeren på baggrund af det, der er sket — jeg skal ikke gentage, hvad der allerede er sagt — tilkaldte parterne og ved et sådant møde fandt ud af, om sådanne muligheder eksisterede? Som jeg tidligere har givet udtryk for det, mener jeg, at man fra regeringens side, fra regeringens medlemmers side har været inde i sagen på en sådan måde, at man har noget, man skal have klaret, noget, der skal rådes bod på, og det mener jeg faktisk kun kan ske derved, at statsministeren her klart giver tilsagn om, at han er indstillet på at indkalde parterne til et møde for at få genoptaget disse forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Arne Larsen: Statsministeren vil ikke anerkende eller godkende, at hans arbejdsminister er blevet desavoueret. Det er i orden. Men én ting kan vi altså konstatere: at regeringen nu, tre uger efter strejkens begyndelse, er nået til en anden erkendelse i problemet det livsvigtige, end arbejdsministeren var den 1. maj. Det er jo altid et fremskridt.

Men hvad spørgsmålet "det livsvigtige" angår, så har organisationerne jo så tidligt som i 1967, og også i denne situation, været parat til at træffe aftale med selskaberne og

[Arne Larsen.]

afgrænse det livsvigtige område, således at dette blev holdt i gang og kom til at funktionere. Men det har man afvist, altså i sidste instans fra selskabernes side.

Statsministeren vil ikke modtage råd fra min side; det er i orden, jeg er måske for engageret i den ene part — det er muligt — men når der dog i et stort område, altså i Jylland, er en direktør, hr. Draminsky, som mener, at han på nuværende tidspunkt har mulighed for at få en tilfredsstillende overenskomst med organisationerne derovre, var der så ikke noget, der tydede på, at en forhandlingsmulighed nu var til stede? Det tror jeg, og jeg tror, at regeringen skal tage et initiativ nu.

(Kort bemærkning).

Bundgård: Jeg vil lige sige til hr. Erling Dinesen, at det ligger jo sådan, at man kan blive tvunget til at anerkende uægte børn her i samfundet, så det dér med familieskabet, det er jeg ikke sikker på, hr. Erling Dinesen alene kan afgøre; vi vil i hvert fald gerne være med til at fastslå, at vi er udrundet af arbejderbevægelsen her i landet; den kan man ikke sådan uden videre ekskludere os fra, og vi agter skam at blive der; uægte børn kan være lige så gode børn som alle andre børn.

Dertil vil jeg foje, at jeg fik ikke noget svar fra statsministeren på mit spørgsmål, om man ville tillade Jydsk Telefon-Aktieselskab, hvis der på ny opstod mulighed for at afslutte en selvstændig overenskomst, selvstændigt at afslutte en jysk overenskomst.

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Jeg vil gerne til hr. Erling Dinesen om min mulighed for at tage den kontakt sige, at det er klart, at en diskussion som den i dag og den argumentation, som hr. Erling Dinesen har brugt, gør også indtryk på mig, men en nærmere angivelse af tidspunktet for, hvornår jeg føler det muligt at tage et initiativ, kan jeg altså ikke give, og det er hr. Erling Dinesen den i denne sal, der forstår bedst af alle.

Så vil jeg gerne sige til hr. Bundgård, at hvis hr. Bundgård nu følte mere end en blot og bar trang til diskussion om denne sag, så ville han forstå, at når tre telefonselskaber —

også efter at den forhandlingssituation, som hr. Bundgård var så velinformeret om, var opstået mellem Jydsk Telefon-Aktieselskab og de jyske telefonarbejdere — når alle tre, inklusive Jydsk Telefon-Aktieselskab, fortsat er enige om, at de forhandler sammen, så har regeringen kun én ting at gøre: at tage dette til efterretning; så begynder man ikke i den situation at udtale sig om hypotetiske situationer, der ikke har nogen aktuel interesse i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forespørgerne (Erling Dinesen): Jeg er lidt skuffet over statsministerens indstilling. Navnlig når man tager i betragtning det handlingsforløb, der er tale om her, hvor man fra regeringens medlemmers side har været med til at forkludre konfliktsituationen og også har forlænget den, synes jeg godt, man kunne forlange — det er der rimelighed i — at statsministeren her klart og utvetydigt sagde, at han i alle tilfælde ville sammenkalde parterne for at høre, om der var forhandlingsmuligheder. Jeg kan ikke se, at regeringen, som forholdene er, kan være interesseret i at lade denne konflikt løbe videre.

(Kort bemærkning).

Bundgård: Ja, statsministeren udtalte, at de tre telefonselskaber var enige om, at de skulle være enige. Dér vil jeg blot lige spørge statsministeren, om ikke det er rigtigt, at staten også i Jydsk Telefon-Aktieselskab har aktiemajoriteten, og det altså er sådan, at det er statens stemme, der har været afgørende for, at Jydsk Telefon-Aktieselskab har følt sig tvunget til at være enig med de andre?

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Jeg kan kun give hr. Bundgård det råd, at han bruger en tænkepause til at sætte sig ind i aktieselskabsloven — så vil han finde svaret dér.

Så vil jeg gerne sige til hr. Erling Dinesen: regeringen er interesseret i, selvfølgelig, at denne konflikt bringes til ophør, så snart det overhovedet er muligt — hellere i dag end i morgen, derom skal der ikke være nogen tvivl. Og selvfølgelig vil mine handlinger være ledet alene af det motiv, at kan jeg yde

[Statsministeren.]

et bidrag til at afkorte den, så bliver det gjort; det er en forpligtelse.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Per Møller har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren tage skridt til, at der — i forbindelse med den kommende folketingsssamlings behandling af universitetslovgivningen — fremlægges et grundigt og ajourført materiale til bedømmelse af problemerne i forbindelse med midlertidig eller varig adgangsbegrænsning til de højere læreanstalter?“

Medlem af folketinget Hanne Reintoft har meddelt mig, at hun ønsker til arbejdsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at søge problemerne omkring deltidsbeskæftigede kvinders arbejdsledeshedsunderstøttelse løst?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid onsdag den 29. maj.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. maj, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem Danmarks Røderiforening og Dansk Styrmandsforening samt Radiotelegrafistforeningen af 1917.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om opsparingspræmiering.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ikrafttræden af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat).

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal indkomstskat.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ikrafttræden af lov om kommunal indkomstskat.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Ændringer som følge af kildeskatens ikrafttræden).

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Ændringer som følge af kildeskatens ikrafttræden).

9) *Spørgsmål til ministrene.*

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om almindelig arbejderbeskyttelse. (Almindelig revision).

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed. (Almindelig revision).

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri. (Almindelig revision).

13) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om folkeregistrering.

14) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lukkeloven.

15) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om forsyningsmæssige foranstaltninger.

16) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om udlån til yngre landmænd.

17) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om fritidsundervisning m. v.

18) *Forhandling om ministeren for offentlige arbejders redegørelse af 16. maj 1968 for planerne om anlæg af en lufthavn på Salholm.*

Mødet hævet kl. 18¹⁹.

53. møde.

Onsdag den 22. maj kl. 10.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om skattefri afskrivninger m. v., forslag til lov om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v., forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v., forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v., forslag til lov om ændring af lov om investeringsfonds og forslag til lov om ændring af lov om indskud på etableringskonto har afgivet tillægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om fornyelse af kollektive overenskomster mellem Danmarks Rederiforening og Dansk Styrmandsforening samt Radiotelegrafistforeningen af 1917.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 117) findes i tidenden sp. 2900; udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 981).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Erling Dinesen: Må jeg først sige, at vi kan tiltræde de stillede ændringsforslag. Der er to forhold, vi har tillagt væsentlig betydning. Det gælder for det første at sikre forhandlingsregler og hovedaftale for de funktionærgrupper, det her drejer sig om. Jeg vil dog gerne føje til, at vi havde ønsket en stærkere sikring end den, som er foreslået, men vi må nu gå ud fra og opfordre til, at der på dette område opnås et positivt resultat. Bliiver det ikke tilfældet, har vi i sinde at vende tilbage til denne sag på et senere tidspunkt. Det andet er ændringsforslaget, der drejer sig om at sikre fornøden beskyttelse af de funktionærer, som har været inddraget i konflikten. Vi har hørt nogle artige historier om forsøg på represalier. Vi ved, at der er en udtalt frygt for dette. Vi håber ikke, det bliver tilfældet, men sker det, vil der nu kunne skrives ind heroverfor.

Om selve lovforslaget vil jeg gerne først sige, at jeg synes, at udvalgsarbejdet har været temmelig afslørende. Det er vist den dårligst forberedte lovgivning, vi endnu har været præsenteret for. Det blev meget hurtigt klart, at regeringens begrundelse for at få gennemført en hastelov ikke var holdbar. Regeringens begrundelse var, at landbrugs-eksporten ville blive stoppet den 16. maj, at byggeriet ville blive ramt, fordi transporten af cement også ville gå i stå. Det kunne oplyses allerede under første behandling af lovforslaget, at styrmænd og telegrafister havde friholdt fra strejken både fiskeri- og landbrugseksporten og havde tilbudt at friholde cementtransporten.

På alle disse områder havde altså de strejkende efterkommet regeringens ønske om at begrænse konflikten, således at samfundsvigtige interesser ikke var truet.

Heretter var det for det første klart, at der ikke var behov for en forceret behandling